

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СВІТУ ДИТИНСТВА У ТВОРЧОСТІ О.ДОВЖЕНКА („ЗАЧАРОВАНА ДЕСНА”) ТА У.САМЧУКА („ВОЛИНЬ”)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (29). Немченко Г. Філософське осмислення світу дитинства у творчості О.Довженка („Зачарована Десна”) та У.Самчука („Волинь”); 12 стор.; кількість бібліографічних джерел – 8; мова – українська.

Анотація. У статті аналізуються твори “Зачарована Десна” О.Довженка та “Волинь” У.Самчука в плані осягнення в них дитячої психології, світоглядних обривів юних героїв.

Ключові слова: Олександр Довженко, Улас Самчук, дитячі образи, філософські мотиви.

Олександр Петрович Довженко та Улас Олексійович Самчук-Данильчук – митці світового масштабу. Їхня багатогранна творчість репрезентує Україну, її становлення, панораму буття українців.

Формування кожної людини розпочинається ще в дитинстві. Обидва письменники з захопленням розповідають про свій рідний край, безмежний світ почувань від навколишнього світу у своїх поетичних полотнах “Зачарована Десна” та “Волинь”, кожне з яких звучить як своєрідний гімн красі й радощам життя, величі вічно юної природи.

Відродно, що в незалежній Україні високо-талановиті витвори цих митців популяризуються й доходять до широкої читацької аудиторії, на відміну від радянських часів, коли національно забарвлені тексти всіляко замовчувалися або ж цькувалися чи й знищувалися.

При зіставленні спадщини прославлених письменників відчувається спорідненість їхніх душ, світоглядів, літературно-естетичних уподобань. О.Довженко та У.Самчук однаково залюблені в казку дитинства, глибоко проймаються переживаннями, прагненнями, інтересами малечі, що відкриває для себе величний окіл. У цьому плані типологічну спорідненість мають епопея “Волинь” (1928-1937) У.Самчука та незрівнянна кіноповість О.Довженка “Зачарована Десна” (1942-1955), напоєні сонцем і радощами життя. Подібність між цими чудовими полотнами проглядається на рівні сюжету, ситуаційному, образному, стильовому.

Філософське звучання доробку О.Довженка простежується в дослідженнях О.Бабишкіна, Л.Вдовенко, О.Гончара, С.Коби, Ю.Кочергана, Н.Медвідь, Л.Новиченка, С.Плачинди, І.Семенчука, О.Слоньовської та ін.

Подібну тональність у текстах У.Самчука відзначено в працях М.Гона, Г.Дем’янука, М.Жулинського, Л.Зелінської, Є.Маланюка, В.Марка, С.Пінчука, Т.Пінчук, О.Пастушенко,

Я.Поліщука, Н.Приходько, С.Українець, В.Шевчука та ін.

Проте дитяча тема в творах цих митців не так часто ставала об’єктом прискіпливої уваги.

Метою нашої статті є простеження філософської глибини у відображенні світу наймолодших у літературному доробку О.Довженка та У.Самчука на матеріалі їх творів “Зачарована Десна” та “Волинь”.

Через призму свідомості й світогляду дітей подано події в обох літературних перлинах, де відлунюють мотиви нерозривного зв’язку людини і природи, особи і народу. І в Довженковій “Зачарованій Десні”, і в Самчуковій епопеї “Волинь” виявляється дитяче захоплення довколишністю та намагання розгадати її таємниці, простежуються витoki становлення творчої особистості. Як писав О.Довженко: “Я завжди думав і думаю, що без гарячої любові до природи людина не може бути митцем. Та й не тільки митцем...” [2, с.19]. Такий же органічний зв’язок між творчою натурою та околom бачиться й у доробку У.Самчука.

Довженковій “Зачарованій Десні” більше пощастило з видруками. Вона публікувалася багаторазово, починаючи з 1956 року, коли з’явилася в журналі «Дніпро» (№ 3). Потім було чимало публікацій і в СРСР, і за його межами. Самчуковій «Волині» пощастило менше. Протягом десятиліть вона лише кілька разів приходила до читача за кордонами Радянського Союзу. А в підмосковській Україні У.Самчук вважався забороненим автором. Тож і вся епопея та її окремі частини з’явилися тут друком лише за доби реальної, а не бутафорної державності та незалежності [3-7]. Перша частина “Волині” – “Куди тече та річка” (1928-1932) – мала серед структурних компонентів епопеї найбільше видруків з часу першої публікації у Львові 1932 року: друге видання – у Нью-Джерзі (1935), третє – у Львові (1936), четверте й п’яте – в Торонто (1952, 1965), наступні – у Києві (1993, 2001), Харкові (2009) та ін. Крім того, у незалежній Україні один з варіантів “Куди тече та річка” було подано в журналі “Дзвін” (1991, № 5-6) [5-6]. Слід зазначити, що редакції твору досить

відмінні. Якщо в названому журнальному варіанті, репрезентованому “Дзвоном”, перша частина складається з чотирнадцяти розділів, названих “Проблиски”, “Коріння”, “Увечері” та ін., то в київському виданні 1993 року маємо сімнадцять розділів, які мають переважно інші найменування: “Великий похід”, “День Божий”, “Світе тихий...” тощо. Різничитання простежуються як у кількості розділів та назвах окремих з них, так і в їх внутрішній організації (наявні або відсутні цілі епізоди, картини, описи). Цим викликано й посилення в нашій статті на різні видання Самчукової трилогії та її частин.

У творах обох досліджуваних авторів пізнання світу починалося з рідних краєвидів. Природа виступає об’єктом зображення, частиною буття, тлом подій. Це і суттєвий чинник у розкритті внутрішнього світу персонажів, їх настроїв, переживань. Як відомо, психологізація пейзажу започаткована ще фольклором, де природа виступає засобом створення відповідного настрою. Автори “Зачарованої Десни” та “Волині” засвідчують вірність цій традиції.

Як писав в автобіографії О.Довженко, любов до природи, правильне відчуття її краси було вирішальним для характеру його творчості. Пейзажі і в “Зачарованій Десні”, і в “Волині” найчастіше лапідарні, суголосні настроям героїв. Хлопчики Сашко та Володько, що виступають на сторінках творів, живуть єдиним життям із природою. В О.Довженка: “Я пливу за водою, і світ пливе наді мною, пливуть хмари весняні – весело змагаються в небі, попід хмарами лине перелітне птаство” [2, с. 50]; в У.Самчука: “Світи пливуть. Наді мною і підо мною. А передо мною квіти співаючі, роси, танки і божеська музика” [5, с.39]. Цікаво, що така манера романтичного відтворення пейзажу характеризує й артиста зору І.Нечуя-Левцького (“Ніч на Дніпрі”), художній досвід якого враховували обидва митці.

Навіть у зрілому віці герої творів О.Довженка та У.Самчука відчувають тісний зв’язок з природою. Вони розуміють, що насамперед довколишній світ, сповнений мальовничості та розмаїття, слугував їм джерелом оптимізму. Звідси та щирість у зверненнях до рідної природи, якими пересипані полотна митців, вишуканість образів-персоніфікацій, доречність патетики. В О.Довженка: “Дивлюсь у воду – місяць сміється. “Скинся, риба”, – думаю, – скидається риба. Гляну на небо: “Зірко, покотися”, – котиться. Пахнуть трави над водою...” [2, с.71-72]; в У.Самчука: “Росистий, свіжий ранок, зозуля кукає на Мартиновому, сонце зійшло бистро, яскраво, тріпотливо, мов живе. Якись, видно, святоблivi руки урочисто зносили його на висоту, щоб уся земля і всі люди на ній бачили, що це сонце святочне” [7, с.169].

Оповідь дитини і зрілого митця дивовижно переплітаються, доповнюються життєвим досвідом, дають змогу зробити певні висновки. У Дов-

женка: «...Чи то вже положено людині, що приходить час, коли вивчені в давно минулому дитинстві байки й молитви виринають у пам’яті і заповняють всю її оселю, де б не стояла вона [...]. І непереможне бажання, перебираючи дорогоцінні дитячі іграшки, що завжди десь проглядають в наших ділах, усвідомити свою природу на ранній досвітній зорі коло самих її первісних джерел. І перші радощі, і вболівання, і чари перших захопленень дитячих...” [2, с.36]. У Самчука: “Дивні думки тиснуться в дитячу голову, а не так думки, як почуття. Якось тут так радісно, так шириться маленька душа, стільки родиться щастя. Ні, він ніколи, ніколи не перестане любити життя. Болюче, розкішне, соковите!” [7, с.167].

Найвизначніші родинні події передаються в творах через дитяче сприйняття (народження сестрички, смерть діда). Тож маленькі герої по-своєму реагують на ці неординарні і водночас такі природні явища в одвічних координатах життя і смерті. Подібно змальовані психологічні стани героїв, коли в них народилися сестрички. У Самчука: «Володько довго сидів над сестричкою, довго дивився на те малесеньке, розміром у кулачок, якоїсь червоної барви, головеня. Очі тісно затиснуті, ледь помітний, з білим дрібненьким мачком, носик, усточка інколи ворущаються, ніби вони ссуть. І коли він так дивився – відчув до того сотворіння велику любов. Щось сильне і тривале увійшло до його серця, щось таке, що він понесе через усе життя. Це ж бо прийшла його найулюбленіша сестра, яку названо в церкві Василюю» [7, с.203]. У О.Довженка: «...Чую – щось твориться у хаті незвичайне, мов у казці: дід плаче, мати плаче, курка в сінях кудкудаче, і пахне чимсь, ніби церковним. А надворі Пірат лютує на старців. А старці вже, чую, риплять у сінях і шарять по дверях, шукаючи клямку. Я розплющую очі і не встигаю ще як слід прочуматись, аж мати підходить до запічка і простягає на піч руки з ночвами, а в ночвах, сповите в білих пелюшках, як на картині, дитя» [2, с.53]. А поряд живописується замальовка смерті: «Прабаба лежить на столі під богами, дідова матір. Згорнувши ручечки і теж по-своєму неначе посміхаючись, що вже ніхто тепер її не буде дратувати, ні докоряти довгим життям, набігавшись і наколовши босі ноги за сто з чимсь років, лежить тихесенько вже головою до царів, і князів. І страшного суду» [2, с.54].

Вихованню високої духовності сприяли звичаї, свята українців. Із захопленням описує автор «Волині» підготовку до Різдва: «Сіна на покуть та дідуха з жита – це вже Володькова турбота, і виконує він її дуже ретельно, дай Боже, щоб усі свої справи так пильнували. І носив, і розволікав скрізь сіно, і смітив, і вигляд мав при тому, ніби він піп який, що служить урочисту службу в церкві» [7, с.125]. Подібні колоритні описи характерні й для “Зачарованої Десни”.

Любов до праці, повага до трудівників землі, зрештою любов до рідного краю виховуються і

в Сашка, і в Володька ще змалку. О.Довженко традиційно поетизує постаті селян та їх діяльність. Ось як сприймає герой “Зачарованій Десні” підготовку до косіння: “Коли б спитав мене хто-небудь, яку я музику любив у ранньому дитинстві, який інструмент, яких музик, я б сказав, що більш за все я любив слухати kleпання коси. Коли тихого вечора, десь перед Петром і Павлом, починав наш батько kleпати косу під хатою в саду, ото й була для мене найчарівніша музика. Я любив її так і так ждав, як хіба ангели жадають церковного дзвону на паску...” [2, с.49]. А далі – з захопленням переповідає про своє раювання на сінокосі, фіксує увагу на “велетенських спинах” косарів, котрі тримали в руках свій реманент, “як воїни зброю”.

Володько, як і Сашко, шанує селянську працю, з пієтетом ставиться до трудівників: “Ідуть косарі легко, вільно, ритмічно, коса, здається, сама сковзає по землі, великі покоси соковитої трави лягають набік, а ззаду залишається дві колії ніг. І коли доходять до кінця, витирають травною коси, спочатку гострять їх мокрими брусками, а потім мантачать мантачками. Приємний брязкіт і шелест кіс розноситься лугом” [7, с.178].

Ще з дитинства формуються моральні якості героїв: повага до батьків, шанування свого роду, любов до землі, усвідомлення відповідальності перед нею. Зі сторінок “Волині” постає безмежна панорама буття українців в усій своїй розмаїтості. Життя селянської родини Довбенків уособлює цей прадавній мальовничий край з його чарівною природою, звичаями, побутом. “Хутір Довбенків, – як указує В.Шевчук, – це наче мікрокосм у цьому світі, своєрідна модель українського селянського світу в його універсальному баченні; зрештою, в центрі роману – не так історія окремої людини, того-таки Володька чи його батька Матвія та матері й братів, як історія українського роду – головної ланки українського етносу. Цей рід, ніби команда корабля, що пливе по розбуханому морі життя, об який ударяють могутні шторми буття, воєн та революцій і які той корабель розбивають, шматують, наче хочуть вирвати з рідної землі, з віковичних устоїв, звичаїв, моралі, навичок, трудового рівностояння” [8, с.31]. Безперечно, епопеї “Волинь”, як і “Зачарованій Десні”, властивий автобіографізм. Її центральний герой – Володько Довбенко, що пізнає навколишній світ, прагне зрозуміти закони його розвитку, – ввібрав риси самого письменника. Численні події й ситуації на сторінках трилогії мають документальну основу, часто співвідносяться імена героїв роману й реальних людей з Самчукового оточення (мати Настя, брати Василь і Федот, сестри Катерина і Василина – як у самого митця, так і в його літературного двійника).

У першій частині трилогії автор неквапливо оповідає про сімейний уклад Довбенків, вводить читача в щоденний світ селянських турбот, болів і радощів, якими живуть представники різних поколінь. Метафорична назва “Куди тече та річка” ви-

світлює процес усвідомленого входження сільського малюка Володька Довбенка в довколишність, починаючи від батьківської хати й хутірного господарства й аж до обширів України: “Хутір. Нічого кращого немає на землі від цього місця. Той луг широкий та зелений, з округлими копицями сріблитої верби, з гаями молодих, струнких вільх, з кущами диких поричок, ожин та повійки. Те стависько з тими темними стінами густо-зеленого шелестячого очерету і та річка з прозорою, жовтавою водою, що в’ється змією здовж лугом, вкритим густими і високими осоковитими травами. І квіти квітнуть, і птахи співають...”

А з обох боків долини ліс валом темним стоїть, особливо ввечерами та ночами, ніби зачарований, і несеться з нього, особливо з того, що по лівому схилі, спів соловейка – розкішний, сильний, барвистий, лункодзвінкий.... Йдеш недільним полуднем вверх широкою, порослою подорожниками й шпоришем, стежкою, зліва й справа жито хвилює, вибиває ніжний колос, пахне іноді квітом, іноді говорить до тебе співом великим” [7, с.166].

Як зазначав О.Гончар, О.Довженко “в усьому поет, і це його виділяє з-поміж багатьох як митця. Він поет у думанні, у барвах, у зображенні характеру людини, у погляді на природу, на комаху, на квітку...” [1, с.7]. Ця обдарованість поета з особливою силою виявляється в “Зачарованій Десні”. Самчуків витвір “Волинь” – теж високохудожній ліризований славень на честь краси й щедрості життя. В обох полотнах події відображені через призму свідомості й світогляду дітей, оповідь ведеться то від імені хлопчиків Сашка і Володька, то часто замінюється розповіддю вже зрілих авторів. У творах органічно поєдналися драматичне та смішне, співдіють лірико-пісенний і гумористичний пласти. Наприклад, “тріхи” малока на городі, прокльони прабаби Сашка, незвичайні пригоди хлопчика (“Зачарована Десна”); мандри Володька та Хведота, очікування дітьми батьківського покарання (“Волинь”).

З пієтетом обидва митці говорять про своїх рідних, хату, де вони народились. Тож помітне місце в системі композиційно-виражальних засобів У.Самчука та О.Довженка відіграє інтер’єр, що доповнює враження читача від тексту. Так, описи хати й подвір’я в обох творах характеризують господарів з соціального й морального боку. Наприклад: “Хто й коли збудував нашу хату, які майстри – невідомо. Здавалось нам, ніби її зовсім ніхто й не будував, а виросла вона сама, як печериця, між грушею і погребом і схожа була також на стареньку білу печерицю. Дуже мальовнича була хата... У ній ніщо не замикалось. Заходьте, будь-ласка, не питаючись, – можна? Милості просимо!” (“Зачарована Десна”) [2, с.42]; “...У хаті напів’ясно, і тепло, і гарно. Мати он застелила стола таким чистим і вишиваним настільником, що до нього аж страшно доторкнутися. А на столі під настільником жито та всліяка пашня...” (“Волинь”) [7, с.126].

Споріднює авторів і звернення до оцінно-загальних портретних характеристик. Цікаво, що й О.Довженко, й У.Самчук найповніше окреслюють постаті батьків та дідів, причому наголошується на їхній працьовитості: “Багато я бачив гарних людей, але такого, як батько, не бачив. Голова в нього була темноволоса, велика і великі розумні сірі очі, тільки в очах чомусь завжди було повно смутку: тяжкі кайдани неписьменності і несвободи. Скільки він землі виорав, скільки хліба накосив! Як вправно робив, який був дужий і чистий” (“Зачарована Десна”) [2, с.52]; “Зросту Матвій великого... Постає його потужна, міцно збудована, яких сьогодні вже немає”. Робота в його руках горить” (“Волинь”) [7, с.30]. З любов’ю зображені в обох творах і жіночі постаті. З неабияким пієтетом ставиться У.Самчук до матері: “Велична, благословенна любов матері. Кожний промінь сонця, дихання кожного листочка, кожний погляд закоханого дівочого ока, щирий порух звіряти, сміх і плач дитини і легіт небес – усе то з’єднано в одному теплому погляді матері” [7, с.182]. Скільки себе пам’ятає Володька, мати завжди працює. За роботою вона навіть народити по-людськи не могла. Мати завжди дбає про дітей і навіть у її докорах та сварці відчувається любов та турбота. О.Довженко теж захоплено згадує свою невгомону матір, поезиє її любов до землі. Підтвердженням цього можуть бути слова героїні “Зачарованої Десни”: “Нічого в світі так я не люблю, як саджати щонебудь у землю, щоб проізрастало. Коли вилізе саме з землі всяка рослиночка, ото мені радість” [2, с.36]. Письменник порівнює матір з зозулею, що накувала розлуку і не один десяток років проводжала його, дивлячись крізь сльози на дорогу та хрестячи, щоб сина не взяла “ні куля, ні шабля, ні наклеп лихий” [2, с.64]. Подібна тональність властива й авторським описам рідних місць, щедрості землі-годувальниці. Ось погляд У.Самчука: “Земля для всіх і всього... Земля – найбільше щастя – більша за любов, за життя. Земля найбільший скарб – більший за золото і коштовні речі. Земля – сон мільйонів поколінь, казкове привабливе ество, містична сила космосу, наснага слабих і дужих. Золото, краса, любов, молодість і вічний учитель мудрості! От що земля” [7, с.282]. Подібні нотки знайдемо і в “Зачарованій Десні”.

Світ дитини та підлітка репрезентовано і в наступних частинах Самчукової “Волині” – “Війна і революція” (1929-1935) та “Батько і син” (1935-1937). В опублікованому 1935 року другому томі, де відображено митцеве бачення історичних подій періоду першої імперіалістичної та часів піднесення і поразки української державності, що наклали свій карб на долю краян Володька Довбенка, йдеться про ті справжні відкриття, що вриваються в свідомість хлопчика. Він, що навчався в російській школі, дізнається про факт існування численних його одномовців по той бік кордону – в Австро-Угорщині. Від дівчинки-галичанки, яка разом з

сім’єю евакуювалась з зони воєнних дій, він несподівано для себе відкриває, що “наші, руські, або українські” письменники – це Т.Шевченко, С.Воробкевич... Володькові дивно й незвично чути поетичні рядки “по-мужицьки, по-простому, по-хахляцьки”. Але кожен подібний випадок, кожне враження западає йому в душу, поступово формує національну свідомість. У героя пробуджується невгамовна спрага до знань про свою батьківщину, про її колишнє буття й сучасність: “Він прочитав уже Каченка. Він вивчив Шевченка. Він знає, що були колись Січ, Запоріжжя, вільність, його душу полонила романтика того привабливого давноминулого, з чубатими козаками, з дніпровими порогами, зі степами широкими. То була Україна. Так. Це Україна, його батьківщина, дивна й незнана земля, що має два обличчя. Одно чорне, з потом праці, друге радісне, усміхнене, рожеве, як барва рожі, зрошеної россою” [3, с.443]. Прозріває Володько, пробуджується свідомість його земляків, що проходять шлях від неосмисленого стихійного виступу проти петлюрівців – до розуміння рідності УНР та її війська. Національно забарвленими є й сторінки “Зачарованої Десни” О.Довженка.

Заключна частина трилогії “Волинь” – “Батько і син” – вийшла у світ у 1937 році. Вона продовжила Самчукове дослідження тих змін, які відбуваються в психології його краян під впливом нового розташування сил. Переосмислення епохальних подій війни й революції, буття своїх предків зумовили далеко не простий вибір життєвої орієнтації Володька Довбенка, він обирає той же шлях, що й Довженків герой Сашко – багатотрудну діяльність митця: “Я хочу, щоб покоління наші не тратились, не западали в землю, не зникали мов худоба. Хочу лишити слід, слово, музику, барву. От що я хочу. Я хочу також розказати про свого батька. Хочу полічити його дні, його діла. Хочу все покласти на папір. З повітря виловити розсіяні звуки, з цих предметів зняти мірку й описати... Все, все мусить бути колись, що є тепер. Щоб знали його й бачили...” [4, с.86-87]. Як автор, так і його герой щиро захоплюються вдачею своїх краян – чесних трудівників, що відзначаються високою моральністю, духовною окриленістю, любов’ю і розумінням матінки-землі. Віра в зорю рідного краю, в його майбутнє притаманна не тільки молодшому, а й старшому поколінню.

Як і О.Довженко у “Зачарованій Десні”, У.Самчук підкреслює незримі ниті, які еднають кожен український рід – від батька до дитини, від сина до майбутніх спадкоємців. Син “у всьому чує дух батька, дух дідів. На всьому лежить їх знак. Довгі, довгі покоління, що відходять у безвість минулого [...]. О, ви мої далекі покоління! О, ви батьки й діди мої! Ви всі тут коло мене. Бачу вас і чую ваші скарги, болі. Чую ваш біль і ваші скорботи. Беру їх на себе й піду з ними на суд...” [4, с. 85].

Патетика, до якої нерідко звертається У.Самчук, відтворюючи світ думок і почувань сво-

їх героїв (“Величне, незбагнуте, незмірне диво! Волинь! Земле моя і моїх предків!”; “Це ж твоя земля, Володьку! Твій край, твоє місце на землі!”), підсилює відчуття закоріненості людей цього благословенного куточка України в рідний ґрунт, куди б не закинула їх доля. Це ж помічаємо й у О.Довженка: “Благословенна будь, моя незаймана дівице Десно, що, згадуючи тебе вже много літ, я завжди добрішав, почував себе невичерпно багатим і щедрим. Так багато дала ти мені подарунків на все життя” [2, с.81].

Довженкова “Зачарована Десна” і грандіозна трилогія У.Самчука “Волинь” через філософське осмислення дитячого світу героїв, поетизацію їх уходження у дорослий світ, відображають буття українського народу за новітньої доби. Живлющі, незамулені джерела існування нашої нації, напоєні сонячним теплом дні й турботи дітей землі – все це створює величний образ України. Автори всебічно змальовують свою батьківщину та її прекрасних людей, передають своє бачення національного ідеалу.

Література

1. Гончар О. Довженків світ / О.Гончар // Довженко О. Твори : у 5 томах. – К. : Дніпро, 1983. – Т.1. – С.5 – 17.
2. Довженко О. Твори : у 5 томах / О.Довженко. – К. : Дніпро, 1983. – Т.1. – 439 с.
3. Самчук У. Волинь : Роман у 3 частинах / Упорядник та автор післямови С. Пінчук / У.Самчук. – К. : Дніпро, 1993. – Т. 1. – 574 с.
4. Самчук У. Волинь : Роман у 3 частинах / Упорядник та автор післямови С. Пінчук / У. Самчук. – К. : Дніпро, 1993. – Т.2. – 334 с.
5. Самчук У. Волинь. Куди тече та річка / У.Самчук // Дзвін. – 1991. – № 5. – С.19-82.
6. Самчук У. Волинь. Куди тече та річка / У.Самчук // Дзвін. – 1991. – № 6. – С.23-89.
7. Самчук У. Куди тече та річка / Упорядкування тексту, передмова та примітки І.В.Немченка / У.Самчук. – Харків : Ранок, 2009. – 288 с.
8. Шевчук Валерій. Улас Самчук та його Волинська сага / Валерій Шевчук // УМЛШ. – 1992. – № 11-12. – С.30-33.

Галина Немченко

ФИЛОСОФСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ МИРА ДЕТСТВА В ТВОРЧЕСТВЕ А.ДОВЖЕНКО (“ЗАЧАРОВАННАЯ ДЕСНА”) И У.САМЧУКА (“ВОЛЫНЬ”)

Аннотация. В статье рассматриваются произведения “Зачарованная Десна” А.Довженко и “Волинь” У.Самчука в плане осмысления в них детской психологии, мировоззренческих горизонтов юных героев.

Ключевые слова: Александр Довженко, Улас Самчук, детские образы, философские мотивы.

G. Nemchenko

PHILOSOPHIC UNDERSTANDING OF CHILD’S WORLD IN O.DOVZHENKO’S CREATIVE WORK “ZACHAROVANA DESNA” AND U.SAMCHUK’S NOVEL “VOLYN”

Summary. The article is devoted to Olexandr Dovzhenko’s creative work “Zacharovana Desna” and Ulas Samchuk’s novel “Volyn” at the plane of child’s psychology and world view horizons of young heroes.

Key words: Olexandr Dovzhenko, Ulas Samchuk, children images, philosophic motives.

Стаття надійшла до редакції 11.04.2013 р.

Немченко Галина Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри українського літературознавства Херсонського державного університету.